

ANADOLU SİKKE MONOGRAFİLERİ II

Anatolian Coins Monographies II

ÜÇ KARDEŞ / *THREE BROTHERS*

FIGÜRLÜ DİRHEMLER / *FIGURED DIRHAMS*

PUL PARALAR / *BLANK COINS*

MANAVGAT - PAZARCIK

SİRİSTAD

KARESİ

KARAMAN DEFİNESİ/ *KARAMANID HOARD*

GERMİYANOĞLU / *GERMIYANID*

YAYINLARA KATKILAR / *CONTRIBUTIONS to PUBLICATIONS*

**“ANADOLU SELÇUKLU FİGÜRLÜ
DİRHEMLERİ”-DÖĞER ve BAFA DARP
YERLERİ ÜZERİNE**

***“FIGURED DIRHAMS of the ANATOLIAN
SELJUQS”- ON DÖĞER and BAFA MINTS***

سلسله

مالک

“FIGURED DIRHAMS of the ANATOLIAN SELJUQS”- ON DÖĞER and BAFA MINTS

It would be unnecessary for us to make interpretations about the book "Anadolu Selçuklu Figürlü Dirhemleri"¹ published as a joint study by our numismatist friends Gültekin Teoman, Üstün Erek and Erol Olcaş from İzmir in 2009, if we had not published some coins belonging to the early period of Mentеше Principality² before.

In our article, "The Coins of Early Period of Principality of Mentеше and The Two New Mints: Finike and Makri", besides some coins struck at Milas, we also published some coins struck at Finike that were previously unknown and coins struck at Makri with or without figure that were read erroneously. When the book about the figured coins of Seljuqs belonging to the same period and mints was published, we observed some coins struck at Döğer and Bafa - which gave the impression that we were not able to determine their existence before or misjudged. Thereupon, we considered necessary to examine both our article and the new published book in detail.

The quite high print quality of the book made it easier to study the coins. Although we do not completely agree with the determinations in the book, we consider it significant due to the fact that all the dirhams were studied together and lots of different examples and the differences in detail were given. However, basic differences on the coins must be considered during a typological study. We do not agree that even the smallest detail should be classified as a separate type.

Although the book we are about to criticize, we consider the human head depicted dirham³ and lion-sun figured one⁴ struck in the name of Ghazan Mahmud quite significant. Because there is no determined coin belonging to Ghiyath al-Din Mas'ud III, we accept the assertion relating the human head depicted dirham struck in 699 to him as an assumption.

When the book is examined in detail, many fine and poor aspects can be observed to write about. However, our principal objection is about the Döğer and Bafa mints that were put forth for the first time. We think that both mints were misjudged by the authors and there are no such mints. Considering the coins published by us before, we will examine below in detail both mints that are claimed to be in existence.

¹ Teoman, Erek and Olcaş 2009.

² Perk and Öztürk 2007, p.1-50.

³ Teoman, Erek and Olcaş 2009, p.13, coin no.001.

⁴ Teoman, Erek and Olcaş 2009, p.22, coin no.009.

“ANADOLU SELÇUKLU FİGÜRLÜ DİRHEMLERİ”- DÖĞER ve BAFA DARP YERLERİ ÜZERİNE

Eğer daha önce Menteşe Beyliği'nin erken dönemlerine ait bazı sikkeler yayınlamamış olsaydık¹, 2009 yılında İzmir'li nümismat arkadaşlarımız Gültekin Teoman, Üstün Erek ve Erol Olcaş'ın ortak çalışması olarak yayınlanan “Anadolu Selçuklu Figürlü Dirhemleri” kitabı² hakkında fazla bir yorumda bulunmak gereğini duymayabilirdik.

“Menteşe Beyliğine ait erken dönem sikkeler ile iki yeni darp yeri: Finike ve Makri” isimli makalemizde Milas darplı bazı sikkelerle birlikte daha önceden bilinmeyen Finike ile yanlış olarak okunan Makri darplı figürlü ve figürsüz bazı sikkeleri de yayınladık. Aynı döneme ve darp yerlerine ait figürlü Selçuklu dirhemleri hakkındaki kitap yayınlandığında ise burada bizim varlığını daha önce tespit edemediğimizi veya yanlış değerlendirme yaptığımızı düşündüren Döğer ve Bafa darplı bazı sikkelerin yer aldığını gördük. Bunun üzerine hem tekrardan kendi makalemizi ve hem de yeni yayınlanan kitabı detaylı şekilde inceleme gerekliliği duyduk.

Kitabın baskı kalitesinin oldukça yüksek olması sikkeler üzerinde çalışmayı çok kolaylaştırmıştır. Yapılan tespitlere tam olarak katılmamakla birlikte figürlü dirhemlerin toplu olarak ele alınarak, bunlarla ilgili birçok örnek verilmiş olmasını ve tamamen detaya inilerek farklılıkların ortaya konulmasını önemli bulmaktayız. Ancak tipoloji çalışması yapılırken sikkeler üzerindeki temel farklılıklar dikkate alınmalıdır. En küçük ayrıntının dahi ayrı bir tip olarak ele alınmış olmasını doğru bulmamaktayız.

Yapacağımız eleştirilere karşılık kitapta yer alan insan başı betimlemeli dirhemle³ Gazan Mahmud adına darp edilen ve üzerinde aslan-güneş figürü bulunan dirhemi⁴ oldukça önemli bulmaktayız. Tabi ki 699 tarihinde darp edilen insan başı betimlemeli dirhemlin bugüne kadar herhangi bir sikkesine rastlanmayan III. Gıyaseddin Mesud'a ait olduğu iddiası sadece bir varsayım olarak görülmelidir.

Detaya inildiğinde kitabın iyi ve kötü yanlarını hakkında yazılabilecek çok fazla şey bulunabilir. Ancak bizim en temel itirazımız ilk kez ortaya konulmuş olan Döğer ve Bafa darp yerleriyle ilgilidir. Her iki darp yerinin de kitabın yazarları tarafından yanlış değerlendirildiği ve gerçekte bu darp yerlerinin mevcut olmadığı düşüncesindeyiz. Olduğu iddia edilen

¹ Perk ve Öztürk 2007, s.1-50.

² Teoman, Erek ve Olcaş 2009.

³ Teoman, Erek ve Olcaş 2009, s.13, sikke no.001.

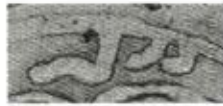
⁴ Teoman, Erek ve Olcaş 2009, s.22, sikke no.009.

1-DÖĞER (DOGHER) or FINIKE?

The writing styles of the mints on the coins struck in Finike can be seen below. The illustrations are from the coins in our book, "Anatolian Coins Monographies I", and the numbers under the illustrations are the numbers⁵ of the coins in the article concerned with the subject.

The picture of the mint that is considered to be Döğer placed below as seen on the coin⁶.

When the writing styles of the mint on the coin no. 1 and the mint asserted Döğer are compared, it will be realized they are almost identical. The only difference between them is that the one with a mint asserted as Döğer is open to different interpretations, because of the distances between letters made erroneously by the engraver. Below on the left is the drawing of the mint that is thought as Döğer and on the right is the recreated drawing of the coin no. 1 made by widening the space between the letters placed together.

As it can be seen, both drawings are quite similar. The two coins considered as struck at Döğer mint and the coins with lions struck at Finike share completely the same typology⁷. On the other hand, as the authors of the book about the figured Seljuqid dirhams stated, Döğer is a village today⁸, considering lack of information, the possibility of coin strike activity here in the Medieval seems unlikely. Consequently the

⁵ For the pictures of the coins struck at Finike of which the mint is drawn see Perk and Öztürk 2007, p.9-13.

⁶ The mint picture is taken from Teoman, Erek and Olcaş 2009, p.113, coin no.151 by scanning.

⁷ Teoman, Erek and Olcaş 2009, p.113-114, coin no.151-152. The coins no. 85 and 86 -placed in the same book and considered as struck at Bafa- indicate this type is not used only in Finike.

her iki darp yerini de daha önce tarafımızdan yayınlanmış olan sikkeleri de göz önüne alarak aşağıda detaylı olarak inceleyeceğiz.

1-DÖĞER mi, FİNİKE mi?

Aşağıda Finike darplı sikkeler üzerinde görülen darp yeri yazılışları toplu halde görülmektedir. Çizimler "Anadolu Sikke Monografileri I" kitabımızda yer alan sikkeler üzerinden yapılmış olup, çizimlerin altında yer alan numaralar kitabımızda bu konuyla ilgili makaledeki sikkelerin sıra numaralarıdır⁵.

Aşağıda ise Döğ olduğu düşünülen darp yerinin sikke üzerinde görüldüğü şekliyle resmi yer almaktadır⁶.

1 no'lu sikke üzerinde görülen darp yeri yazılışına bakıldığında Döğ olarak düşünülen darp yeri yazılışıyla neredeyse aynı olduğu görülecektir. Aradaki tek fark darp yerinin Döğ olduğu iddia edilen sikkede hakkâk tarafından harflerin aralarının hatalı olarak açık bırakılmış olması dolayısıyla, okunuşunun da farklı değerlendirmeye açık olmasıdır. Aşağıda ise solda Döğ olduğu düşünülen darp yerinin çizimi ile sağda 1 no'lu sikke üzerinde görülen darp yerinin harflerin arası açılarak tarafımızdan yeniden oluşturulan çizimi birlikte yer almaktadır.

Görüleceği gibi iki çizim birbirine oldukça benzemektedir. Ayrıca darp yerlerinin Döğ olduğu düşünülen iki sikke Finike darplı aslanlı sikkelerle tamamen aynı tipolojidedir⁷. Öte yandan figürlü Selçuklu dirhemleri hakkındaki kitabın yazarlarının da belirttiği gibi Döğ hali

⁵ Darp yeri çizimleri yapılmış olan Finike darplı sikke resimleri için bkz.Perk ve Öztürk 2007, s.9-13.

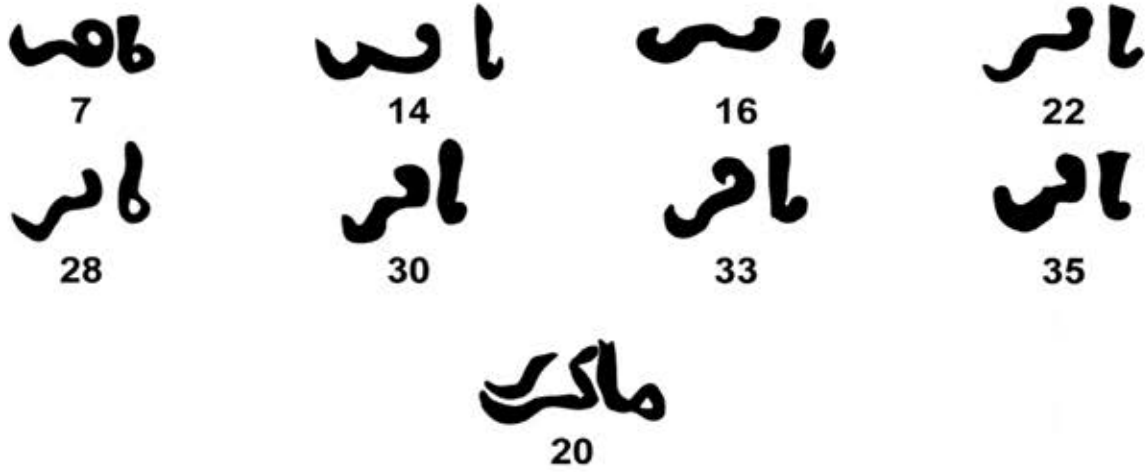
⁶ Darp yeri resmi Teoman, Erek ve Olcaş 2009, s.113, sikke no.151'den taranarak alınmıştır.

⁷ Teoman, Erek ve Olcaş 2009, s.113-114, sikke no.151-152. Aynı kitapta yer alan ve darp yeri Bafa olarak değerlendirilen 85 ve 86 no'lu sikkeler bu tipin sadece Finike'de kullanılmadığını göstermektedirler.

mint named as Döğer was interpreted erroneously, considering the information it seems more reasonable to accept the mint as Finike.

2- BAFA or MAKRI (MAKRI)?

The writings of mint on the coins struck in Makri are as seen below. The drawings are based on the coins from our book "Anatolian Coin Monographies I", similar to the coins struck in Finike. The numbers below the drawings are the numbers of the coins in the article concerned with the subject.⁹ It is remarkable that the writing style on the coin no. 20 could not be observed on the other coins, which means the same mint was written in different styles.

As it can be seen in the first group "mim", the first letter of Makri is prominent on some coins, while on some of the coins, it is written in a way that could be read differently. In the light of this erroneous writing style that is seen generally on figured dirhams, the mint had been read Bafa instead of Makri¹⁰. Because of this erroneous writing, the mint was considered as Bafra before¹¹.

⁸ Teoman, Erek and Olcaş 2009, p.111.

⁹ For the pictures of the coins struck at Makri that were drawn see Perk and Öztürk 2007, p.15-34.

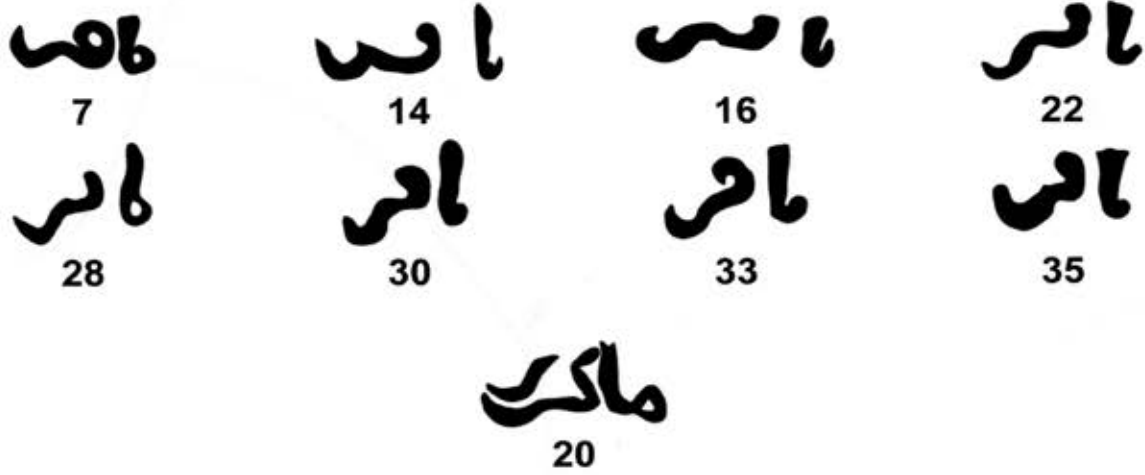
¹⁰ Teoman, Erek and Olcaş 2009, p.15. The authors of the book insist on using Megri instead of Makri in order to strengthen their hypothesis. Because the second letter is "elif" in the writing of the mint on the coins, the reading must be Makri. In Kipert's maps, even at the end of the 19th century, it can be observed that the location is called Makri (see picture 1). Makri, Mağri, Mekri, Megri or Meğri are the names used for Fethiye from different sources; Akbayar 2001, p.112. When the writings of the similar location names under the Ottoman rule are considered, it can be observed that the "kaf" letter is used after the "mim" letter; Piri Reis, facsimile edition, p.790-791. In the text and map concerned with the region, the name of the port is written as مغرى. In the text part it is recorded that the non-Muslim groups called here **Makri** مقري (see picture 2 and 3); Wittek 1944, p.1-2. Paul Wittek cited that the town was called **Cun Makri** جون مقري in the geography of Ebu-l Fida.

¹¹ Hinrichs 1992; see also Erkiletlioğlu and Güler 1996.

hazırda bir köydür⁸ ve elde daha fazla bir bilgi olmadığından ortaçağda burada sikke darbı yapılmış olması bizce mümkün gözükmemektedir. Sonuç olarak Döğer olarak adlandırılan darp yeri yanlış olarak değerlendirilmiştir. Finike olarak kabul edilmesi eldeki veriler açısından daha uygundur.

2-BAFA mı, MAKRI mi?

Makri darplı sikkeler üzerindeki darp yeri yazılışları aşağıdaki gibidir. Finike darplı sikkelerde olduğu gibi çizimler “Anadolu Sikke Monografileri I” kitabımızda yer alan sikkeler üzerinden yapılmış olup, çizimlerin altında yer alan numaralar kitabımızda bu konuyla ilgili makaledeki sikkelerin sıra numaralarıdır⁹. Burada dikkati çeken özellik 20 no’lu sikke üzerinde görülen yazım tarzının diğer sikkelerde görülmemesidir. Yani aynı darp yerinin iki farklı şekilde yazılması söz konusudur.

Görülebileceği üzere birinci grupta Makri yazarken ilk harf olan “*mim*” bazı sikkeler üzerinde tam olarak belirgin olmasına rağmen, bazı sikkeler üzerinde kelimenin farklı okunmasına yol açacak şekilde yer almaktadır. Genellikle figürlü dirhemler üzerinde gözükken bu hatalı yazım tarzından yola çıkılarak, darp yeri Makri değil de Bafa olarak okunmuştur¹⁰. Bu

⁸ Teoman, Erek ve Olcaş 2009, s.111.

⁹ Darp yeri çizimleri yapılmış olan Makri darplı sikke resimleri için bkz.Perk ve Öztürk 2007, s.15-34.

¹⁰ Teoman, Erek ve Olcaş 2009, s.15. Kitabın yazarları kendi tezlerini kuvvetlendirmek için Makri için ısrarla Megri kelimesini kullanmaktadırlar. Sikkeler üzerinde darp yeri yazılırken ikinci harfin “elif” olması dolayısıyla okunuşun Makri olması gerekmektedir. Kiepert’in haritalarında 19.yüzyılın sonlarında dahi buraya Makri denildiği görülmektedir (bkz.Resim 1). Makri, Mağri, Mekri, Megri veya Meğri farklı kaynaklarda Fethiye için kullanılan isimlerdir; Akbayar 2001, s.112. Osmanlı egemenliği altında bulunan benzeri isimli yerlerin yazılışlarına bakıldığında bu kelimeyi yazarken “mim” harfinden sonra “kaf” harfinin kullanıldığı görülebilir; Piri Reis 2002, tıpkı basım, s.790-791. Bölgeyle ilgili harita ve metinde limanın adı مغرى şeklinde yazılmıştır. Metin kısmında keferde tayfasının buraya *Makri* مغرى dediği kayıtlıdır (bkz.Resim 2 ve 3); Wittek 1944, s.1-2. Paul Wittek, Ebu’l-Fida coğrafyasında kasabaya *Cun Makri* جون مغرى denildiğini aktarmaktadır.

When the coins are examined besides the writing of the mints, the relations between the dies must be considered as well. When the coins published by us are examined, it will be observed that the reverse dies of the coins no.18, 19, 26 and 36 are the identical¹². On obverse of the coins no.18, 19 Makri is engraved -as seen on the coin no. 20- with "mim, elif, kef, ra, ye" as ماكرى, but on the coin no. 26 it is observed as "mim, elif, kaf, ra" ماقر. The mint on the coin no. 36 is missing. Considering these connections, the coins struck by the same reverse die have the same mint -Makri- on their obverse, but engraved with a different combination.

Moreover, the motif seen below is placed at the upper part of the reverse of the coins no. 18, 19, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 and 36. In addition to the same reverse die, this determination also supports a second connection between the coins.

From 698 to 702¹³ Makri was written with the letters "mim, elif, kaf, ra". On the coins struck in 702 a second combination with "mim, elif, kef, ra, ye" appeared. If this combination did not exist, it would be almost impossible to read the Makri mint correctly. Thereupon, we have to admit that when the coins are put in an order, it would be suitable to put the coins written with the second combination -from the group struck in 702- in the end in order to follow the history and die connections. As an exception, the mint is engraved as ماقر on the coin no. 35.

The possibilities, that the dies could be moved or the coin strike from one single mint for different locations, are mentioned from time to time. But we have no information to assert and prove them. On the contrary, the coins that the "mim" letter is seen clearly on them and die connections, make us think the opposite. Considering the existing examples, we observed that on the lion-sun figured coins, the Makri writing is identical with the first style. It is obvious that the works ignoring the dirhams without any figure may result in erroneous conclusions.

Bafa, as the authors of the book on figured Seljuqid dirhams stated, is a village that we do not know where it is today and according to a record from the 16th century, there were only 79 houses there even at that

¹² Perk and Öztürk 2007, p.25, 29 ve 34. It was written erroneously that the reverse of the coin no. 26 has the same die with no. 17. The correct one is the reverse die of coin no.18. We apologize and correct our mistake.

¹³ In our work, we determined the coins struck in 698, 700, 702 and 703 for Makri mint. For the figured coins struck in 701 see Teoman, Erek and Olcaş 2009, p.54-56, coins no. 069-073.

hatalı yazım sebebiyle aynı darp yeri daha önce de Bafra olarak değerlendirilmiştir¹¹.

Sikkeleri incelerken sadece darp yeri yazılışlarına değil kalıplar arası ilişkilere de bakmak gerekmektedir. Tarafımızdan daha önce yayınlanan sikkelere baktığımızda 18, 19, 26 ve 36 no'lu sikkelerin arka yüz kalıplarının birbirinin aynı olduğu görülecektir¹². 18 ve 19 no'lu sikkelerin ön yüzleri üzerinde Makri, 20 no'lu sikke üzerinde görüldüğü gibi "mim, elif, kef, ra, ye" olarak ماکرى şeklinde kazınmışken, 26 no'lu sikke üzerinde "mim, elif, kaf, ra" olarak مافر şeklinde görülmektedir. 36 no'lu sikkede ise darp yeri kesiktir. Bu ilişkilerden yola çıkarak, aynı arka yüz kalıbıyla darp edilmiş sikkelerin ön yüzleri üzerindeki darp yerinin -Makri-aynı, ancak farklı terkiplerde kazınmış olduğu sonucunu çıkarmaktayız.

Ayrıca 18,19, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 ve 36 no'lu sikkelerin arka yüzü üzerinde üst tarafta aşağıda görülen motif yer almaktadır. Yaptığımız bu tespit de sikkeler arasında aynı arka yüz kalıbı dışında ikinci bir bağlantı daha oluşturmaktadır.

Makri, 698 tarihinden 702 tarihine kadar¹³ "mim, elif, kaf, ra" harfleriyle yazılırken, 702 tarihinde darp edilen sikkelerde "mim, elif, kef, ra, ye" harflerinin kullanıldığı ikinci bir terkip daha ortaya çıkmıştır. Zaten bu terkip olmasaydı Makri darp yerinin tarafımızdan doğru olarak okunması da pek mümkün olmayacaktı. Buradan yola çıkarak itiraf etmemiz gerekir ki, sikkeleri sıralarken 702 tarihli sikkelerden darp yeri ikinci terkipte yazılmış olanları daha sonlarda vermek, tarih ve kalıp ilişkilerini takip etmek açısından daha uygun düşecekti. İstisnai bir durum olarak 703 tarihli 35 no'lu sikkede darp yeri مافر şeklinde kazınmıştır.

Kalıpların bir darp yerinden başka bir darp yerine taşınmış olabileceği veya tek bir darphanede farklı yerler için sikke darbu yapılabileceği zaman zaman dile getirilmektedir. Ancak üzerinde çalıştığımız sikkeler için bunu iddia ve ispat edebilecek herhangi bir bulguya sahip değiliz. Aksine üzerinde "mim" harfinin net olarak görülebildiği sikkeler ve kalıp ilişkileri aksi yönde düşünmemizi gerektirmektedir. Elimizdeki örneklerden yola çıktığımızda Makri'de darp edilen aslan-güneşli sikkelerde darp yerinin tamamen birinci tarzda yazılmış olduğunu

¹¹ Hinrichs 1992; ayrıca bkz. Erkiletlioğlu ve Güler 1996.

¹² Perk ve Öztürk 2007, s.25, 29 ve 34. 26 no'lu sikkenin arka yüzü için yanlışlıkla 17 no'lu sikke ile aynı kalıp olduğu yazılmıştır. Doğrusu 18 no'lu sikke ile aynı kalıp olacaktır. Hatamızı düzeltiyor ve özür diliyoruz.

¹³ Kendi yaptığımız çalışmada Makri darp yeri için 698, 700, 702 ve 703 tarihli sikkeleri tespit edebildik. 701 tarihli figürlü sikkeler için bkz. Teoman, Erek ve Olcaş, s.54-56, sikke no.069-073.

time¹⁴. Consequently, coin strike activity in Bafa is quite an assertive assumption to mention.

As a result, our statements on Döğer are valid for Bafa as well. There are no coins with or without figure struck in the name of Seljuqid Sultans written as Döğer or Bafa on them in the territory of the Menteshe Principality. The location asserted as Döğer is undoubtedly Finike, while Bafa is Makri.

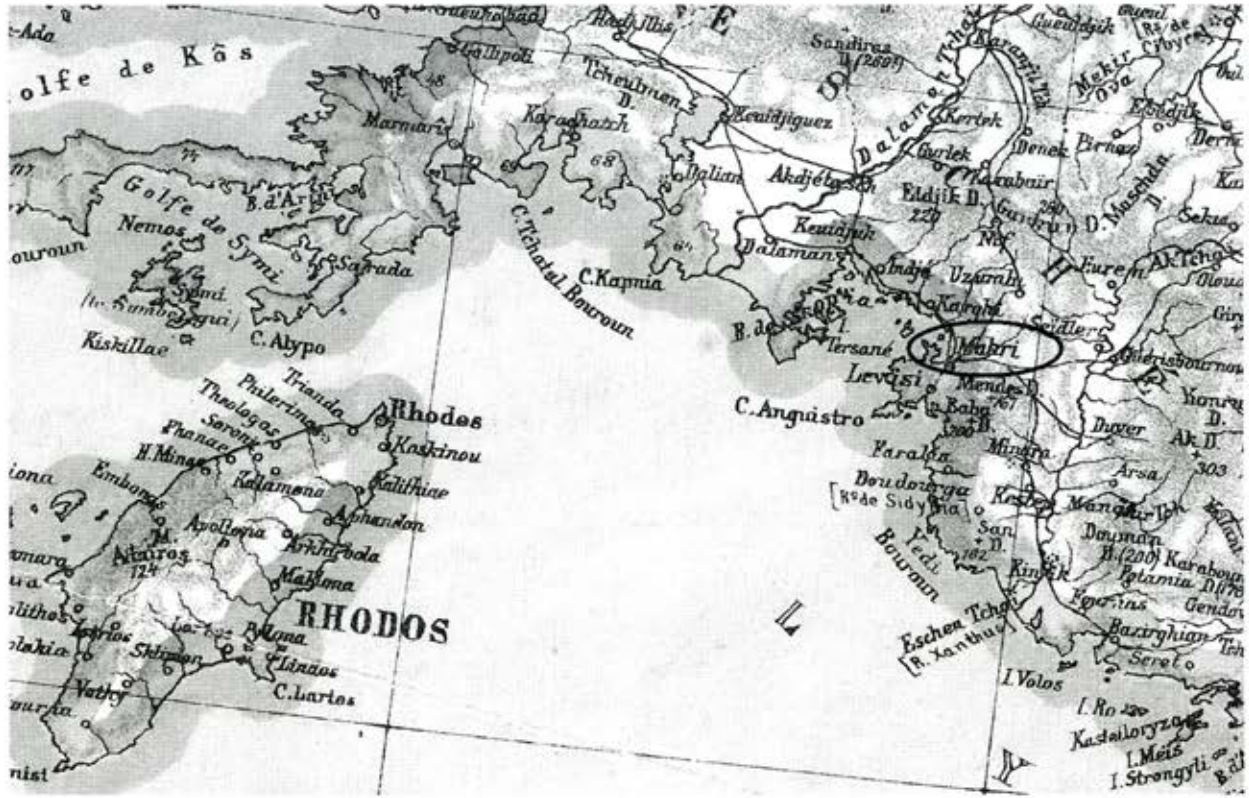
¹⁴ Teoman, Erek and Olcaş 2009, p.15.

görürüz. Figürlü olmayan dirhemleri göz ardı ederek yapılan çalışmanın hatalı sonuçlara yol açabileceği ortadadır.

Bafa, figürlü Selçuklu dirhemleri hakkındaki kitabın yazarlarının da belirttiği gibi şu anda yerini bile bilmediğimiz ve 16.yüzyıldaki bir kayda göre o tarihte dahi sadece 79 haneye sahip olan bir köydür¹⁴. Dolayısıyla burada sikke bastırılmış olduğunu söylemek oldukça iddialı bir varsayım olmaktadır.

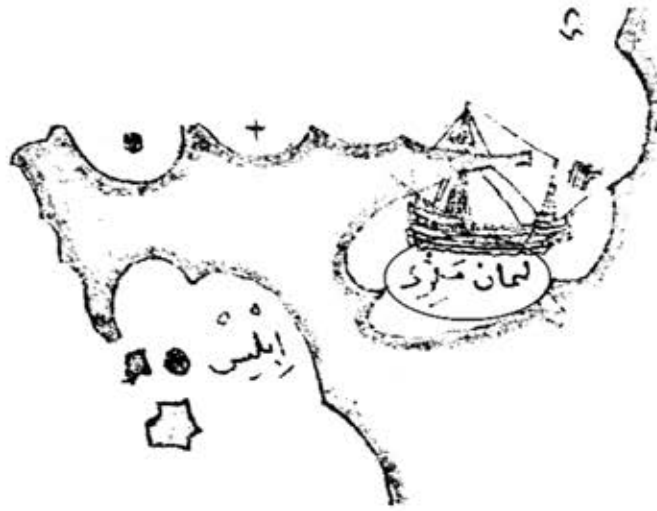
Sonuç olarak Döğer hakkında söylediklerimiz Bafa darp yeri için de geçerlidir. Menteşe Beyliği topraklarında Selçuklu Sultanları adına darp edilmiş figürlü veya figürsüz sikkeler üzerinde Döğer ve Bafa yazan herhangi bir sikke bulunmamaktadır. Döğer olduğu iddia edilen darp yeri hiç kuşkusuz Finike, Bafa ise Makri'dir.

¹⁴ Teoman, Erek ve Olcaş 2009, s.15.

Resim 1: 1883'te Henri Kiepert tarafından hazırlanan Osmanlı İmparatorluğu'nun Asya Vilayetleri isimli 1:1.500.000 ölçekli haritanın Makri'yi içine alan kısmı.

Picture 1: The part involving Makri of the map prepared by Henri Kiepert in 1883 as "Provinces Asiaticques de l'Empire Ottoman" with a scale of 1:1.500.000.

Resim2: Piri Reis'in İblis kıyıları ve Mağri limanını gösteren haritasından bir detay

Picture 2: A detail from the map of Piri Reis that reveals İblis coasts and Mağri Port.

بِنَاوَرِ اَوْلَادِ بِنَاوَرِ كَعْرَهَ طَائِفَهٗ حَيْبَتِهٖ لَوْ سَرَّ بِرَبِّهِ وَمَقَرَّ كَلِمَا بَيْنَهُ
مَكْرِي دِيُولُو مَذْكُورِ لِيْمَانِكْ اِحْتِدَ نَرَاوَرِ بِنَاوَرِ وَاَدْرُو بَعْدَهٗ ذِكْرَاوَرِ
مَكْرِي لِيْمَانِيُو كْ اَعْرَبْتْ طَائِفَهٗ مَرَمِ بِلْ حَرْفِيْدَهٗ بِرِيُو كْ كُوْرَقْنِ وَاَدْرَاوَرِ

Resim 3: Piri Reis'in Kefere tayfasının Mağri limanına Makri dediğini anlattığı kısım.

Picture 3: The part of the text Piri Reis cited that the non-Muslim group called the port Makri instead of Mağri.

KAYNAKÇA / BIBLIOGRAPHY

- Akbayar 2001 N.Akbayar, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, İstanbul.
- Erkiletlioğlu ve Güler 1996 H.Erkiletlioğlu - O.Güler, *Türkiye Selçuklu Sultanları ve Sikkeleri*, Kayseri.
- Hinrichs 1992 J.C.Hinrichs, *Münzen der Seltschuken Anatoliens* isimli neşredilmemiş çalışma, Bremen.
- Perk ve Öztürk 2007 H.Perk - H.Öztürk, "Menteşe Beyliğine Ait Erken Dönem Sikkeler ve İki Yeni Darp Yeri: Finike ve Makri", *Anadolu Sikke Monografileri I*, s.1-50, İstanbul,.
- Pîrî Reis 1973 Pîrî Reis, *Kitâb-ı Bahriyye, Denizcilik Kitabı*, Cilt:2, yay.haz.:Yavuz Senemoğlu, İstanbul.
- Piri Reis 2002 Piri Reis, *Kitabı Bahriye*, Ankara.
- Teoman , Erek ve Olcaş 2009 G.Teoman - Ü. Erek - E. Olcaş, *Anadolu Selçuklu Figürlü Dirhemleri*, İzmir.
- Wittek 1944 P.Wittek, *Menteşe Beyliği: 13-15inci Asırda Garbî Küçük Asya Tarihine Ait Tetkik*, çev: Ö. Ş. Gökyay, Ankara.

KISALTMALAR / ABBREVIATIONS

- bkz. / see : bakınız / see
s. / p. : sayfa(lar) / page(s)